

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 38.

V Ljubljani, ~~v~~ soboto 20. septembra 1902.

Letnik VII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoludne. — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrť leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani Stari trg šte. 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Na ljudski tabor v Ljubljano!

Vodstvo katoliško-narodne stranke sklicuje na

nedeljo, dne 12. oktobra t. l. ob 3. uri popoldne
velik manifestacijski shod v Ljubljano,

da na njem v središču dežele ljudstvo iz vse dežele na ves glas pové, da se ne pusti več zatirati in da je pripravljeno z vsemi sredstvi boriti se za svoje pravice.

S tega shoda naj poneso udeležniki ogenj pravičnega boja po vsej deželi!

Vsi zatirani delavski sloji, vzdignite se kot en mož in prihitite **v nedeljo 12. oktobra v Ljubljano**, da zagrome tu tisoči slovenskega ljudstva, da se bo čulo gori na Dunaj:

Ven s splošno in enako volivno pravico!

Proč s privilegiji! Proč z nemško-slovensko zvezo!

Proč z liberalizmom!

Možje in mladeniči, v ogromnem številu prikorakajte v Ljubljano zahtevat svoje pravice! Povejte na ves glas, da je prišel čas, ko ljudstvo združeno vstaja za pravico in da zatirana slovenska raja hoče streti okove krivice.

Prihitite v mogočnih vrstah v Ljubljano, kjer bote liberalcem povedali v zobe, da si ne daste jemati svojih političnih pravic in ne oskruniti svojih najdražjih svetinj!

Agitirajte za ta shod med somišljeniki! V vsaki fari osnujte agitacijski odbor! Prirejte posebne vlake! Komur je le količkaj mogoče, odtrgaj se za par ur od doma!

Dne 12. oktobra vsi v Ljubljano!

Živela pravica! — Živelo slovensko ljudstvo!

Potreba sposobnostnih svedočb.

V času srednjeveškega združnega življenja ni mogel nikdo postati rokodelski mojster, če se ni izkazal z mojsterskim spričevalom t. j. svedočbo, da je pri skušnji dokazal vse sposobnosti, katere zahteva njegov bodoči, v tedanji dobi toli vzvišeni in čislani rokodelski stan. Reformacija XVI. stoletja pa je zanesla hlepenje po neomejeni svobodi iz verskega polja tudi v politično življenje. Pričela se je gonja proti združnemu življenju, cehi so padli in zavladala je neomejena svoboda v obrti, ki je omogočila vsakemu špekulantu, brez vse strokovne izobrazbe postati rokodelski podjetnik. Sposobnostne izkušnje seveda ni bilo več treba. Ta sprememba je žela slabe posledice. Ne le, da so dobili pravi, poštene mojstri v novih, pod vplivom mančsterskega liberalizma, čez noč vzraslih mojstrovskaza hude konkurente, občutili so morali posledice obrtne svobode tudi konsumentje sami, ker niso dobivali več onega solidnega blaga, kakor v času, predno je liberalni zmaj odprl svoje oderuško požrešno žrelo.

Vprašanje, kako odstraniti nedostatke v oboti je jelo kmalu stopati v javnost. Pokazalo se je, da težko pričakovana obrtna svoboda ni prinesla deželi blagoslova. Vkljub liberalnemu oviranju liberalnih poslancev je l. 1883. v avstrijski državni zbornici prodril zakon, ki zahteva od rokodelskih mojstrov strokovne izobrazbe, kojo naj dokažejo s sposobnostnimi svedočbami. Dasi je zakon sam na sebi velikega pomena, vendar ni dosegal tega, kar bi moral doseči. To pa zaradi tega ne, ker ima veliko nedostatkov v določbah, katere pripuščajajo tudi neizobraženim podjetnikom varno pot preko zakona. Eden glavnih nedostatkov je pripomba, da niso podvrženi določbi zakona fabrikantje. Fabrikantje pa so v smislu našega obrtnega reda oni podjetniki, ki razpolagajo z več kot 20 delavskimi močmi. Ta določba se zdi naravnost krivična, kajti ni najti razloga, kako da bi potreboval podjetnik v velikem obsegu manj, oziroma nič izobrazbe, dočim se jo zahteva od navadnih rokodelskih mojstrov. Dokler ostane pri tem, ne bo mogoče doseči namena obrtne reforme, katera naj bi dovajala obrti sposobne in poštene pomočnike in vzgojila dobre rokodelske mojstre. Slabe in nemoralne elemente pa odstranila iz družbe poštenih obrtnikov, ter pridobila rokodelstvu nekdanjo čast. Sposobnostna svedočba se mora zahtevati že od učencev, da postanejo sposobni pomočniki. Mojstri naj se trudijo, da svoje učence temeljito izobrazijo za njih prihodnji stan. Obrtne zadruge, katerim se mora dati več avtonomnih pravic, naj čuvajo pod osebno odgovornostjo združnega predsednika nad vzgojo učencev. Izobrazba naj se ne nanaša na podlagi sistema v delitvi dela le na nekatere izdelke, ampak naj obsega vse v dotično obrt spadajoča dela, kajti enostranska vzgoja ni popolna. Ako

je zakrivil mojster sam, da se njegovi učenci do dobe, kakor je določena v učni pogodbi, mora tudi sam skrbeti pokriti stroške za izobrazbo učenca še nadaljni čas, dokler se ne usposobi, oziroma se mu vzame pravica sprejemati učence, ako se vkljub večkratnemu zanemarjanju svoje dolžnosti ne poboljša. Te določbe je že več obrtnih zadrug sprejelo in so se prav dobro obnesle. Treba jim je dobiti le še pravno veljavnost. Izkušnji za pomočnike (Lehrprüfung) slediti mora tudi mojsterska izkušnja, katera izjavi pomočnike sposobne za mojstre.

To so zahteve obrtne socijalne reforme. Odločno pa zahtevamo, da se morajo raztezati na vse, a ne le na male obrtnike, kakor se godi s sposobnostno svedočbo. Podvreči si ji morajo tudi vsi fabrikantje, ki se pečajo z izdelovanjem predmetov, spadajočih v rokodelsko obrt.

Ne čudimo se temu, da se liberalno časopisje upira obligatorični upeljavi sposobnostne izkušnje za vse podjetnike, ker vidi v nevarnosti obrtno svobodo, čuditi pa se moramo načinu, kako se trudi z dokazi podpirati svoje trditve. Glavni dokaz za ničevnost teh izkušenj je, da niso, odkar so bile upeljane, zboljšale razmere v obrti. Seveda jih niso zboljšale. To pa zato ne, ker zakon ni tak, kakoršen bi moral biti, temveč dopušča nebroj izjemnih določb. Odstraniti se morajo nedostatki, potem bomo še le zadovoljni s zakonom. Namen vsega liberalnega časopisja, ki kritikuje zakon o sposobnostni svedočbi, ima namen zatreti in podreti še to, kar je vlada naredila. Mi pa pravimo: ne zavreči, ampak popraviti je treba zakon, ako hočemo videti sadove v korist rokodelstva in obrti.

Izvirni dopisi.

Iz Št. Vida nad Ljubljano 16. septembra. Kakor se, gospod urednik, spominjate, je prosilo naše „Vzajemno podporno delavsko društvo“, da bi je tudi katoliški listi priporočili. Ker ste tendenco društva takoj spoznali, se seveda to ni zgodilo. Uganili ste pravo, kakor se kmalu prepričate. S prva je naše novo društvo nastopilo silno diplomatično pot. Hodilo je prositi podpore tudi pri pristaših kat. narodne stranke. Marsikdo je verjel in dal denarne prispevke in dobitke za tombolo pri veselici. Čisti dobiček veselice je bil namenjen za pogorevce v Zdenski vasi. Lepa misel podpirati ponesrečence, a če niso hoteli ti društveniki le Št. Vidčane s tem naklepom samo na limanice spraviti, je pa drugo vprašanje. Pa kaj še to! Iskali so podpore tudi pri naši častiti duhovščini. Vendar naši duhovniki niso toliko neumni, da ne bi spoznali premetencev, zlasti pa ne vlč. gospod kapelan, okoli katerega so se tudi plazili. Seveda bi bilo dobro agitacijsko sredstvo, imeti v svoji sredi duhovnika. Pa fantje, pri tem možu ste se opekli. Ko se jim je poskus

izjalovil, zagledali smo kmalu njihovo pravo barvo. Prvi, ki je jel novo društvo hvaliti, bil je „Slov. Narod“ — menda je dovolj povedano. Kakšni so udje društva, blagohotno opustimo kritikovati. Moramo pa opozarjati na zadnji dogodek. — Nedavno je bila v farni cerkvi sv. Vida cerkvena slovesnost. Izpostavljeno je bilo po naročilu prevz. knezoškofa Najsvetejše, da bi v molitvi dajalo verno ljudstvo zadoščenja za razžaljenja proti presvetem Srcu Jezusovem. Ravno ta dan pa (ne vemo, če ravno zaradi tega) napravi naše novo društvo v gostilni poleg cerkve veselico s petjem in godbo. Pel je — kar je zopet dovolj značilno — Žirovnikov zbor, ples pa naj bi povzdignil veselico, katera se je na veliko žalost inteligence silno slabo obnesla. Nimamo veselja opisovati na široko vse posamezne dogodke, omenimo le na kratko arangement veselice. Nad mizami napise slavnih mest prišlih gostov. Kraje in število gostov na kratko omenimo, preje pa še povemo, da so bili napisi v smislu nemškutarskega načela tudi nemški. Torej pričnimo: Laibach — 2 lorfanta, Cilli — 0 — menda se sramujejo liberalnega kompromisa, Pola — tam je nek znan kapitan vozil barko, Rosenthal — 4 ženske (menda tudi v rožicah), Adelsberg — pod višnjevo zastavo, Verlach — zapuščen. Največjo blamažo pa je doživel „burski tabor“. Z grozovito korajžo je sicer pel pesem „Kaj nam pa morejo —“, vendar je nekdo, ki ga je videl in slišal, to-le rekel: „To je vendar angleški tabor. Ti napredni pevci pod vodstvom gosp. Žirovnika se mi zde kakor Angleži tam doli v gorki Afriki. Sami so trobili, da so „inteligentni“ zmagovalci, katerim „nič ne morejo“, vendar se jih prezira, če prav tako oholo nastopajo“. — Prav je imel. Trobili so praznim mizam; udeležencev je bilo z udi-pevci, otroci in 5 tamburaši iz Pretorije vred komaj 70. Slednjic so odšli, uvidevši, da Št. Vid noče biti liberalen, tudi če g. Žirovnik vse strune napne.

Iz Žirov, 18. septembra. Naši liberalci so zopet pokazali v „Slov. Narodu“ št. 199 v dopisu iz Žirov, da so v resnici svinjarji v besedi in dejanju. Evo dokaz:

Že pred enim letom, ko je prišel v Žiri č. g. kapelan Jos. Lavrič, so se širokoustili: „naj le pride, ako nam ne bo po volji, ga bomo pa proč pognali“. To pa je govoril mož, ki je v žirovskem župnišču že veliko krožnikov izpraznil. Takoj, ko je prišel, so pazili na vsak njegov korak in vsako njegovo besedo; ker mu pa niso mogli pri vsej njih zlobi z resnico priti do živega, so se pa poslužili za orodje neke čudne ženske, o katere glasu ne bomo pisali.

V znani gostilni v Stari vasi sedi nekega zimskega večera nekaj strastnih nasprotnikov vlč. gospoda kapelana, med njimi mati Volšarica. Govorili so o gospodu kapelanu, pa Volšarica trdi, da ne tega, kar „Narod“ piše. Nato so pa začeli skrivnostno šepetati eden drugemu na

Junaški čin.

Rotija ni bila tako dekle, kakoršne vidiš po mestih: blede, suha, preščipnjena čez pas, nak, Rotija je bila krepka, preprosta pa poštna deklica. Kar se tiče svetnih stvari, ni vedela drugega, kot kar spada k gospodinstvu. Njeno obzorje ni segalo dalje kot na mali vrt, ki je obdajal poslopje, kjer je imela lastno gredico za klinčke, rozamine, fuksije, pelargonije, potonike, astre, georgine in druge svoje ljubljence.

Po leti je imela vedno dosti opravka na polju, pri senu in pri mlačvi. Z grabljami na rami ali s srpom v roki je šla na vse zgodaj od doma in prišla pozno zvečer domov, lačna sicer in trudna, a vedno veselega srca — — —

Nekega dne jih je obiskal doma tuj mož; spoštljivo je prosil za Rotijino roko in obetal, da ji bo uzoren in zvest soprog.

Ko je prišel od vojakov, je dobil službo železniškega čuvaja. Ob prostih urah je prišel v vas in se zagledal v Rotijo. Rekel je, ako mu jo ne dajo, bo zapustil ta kraj in ne bo prišel nič več nazaj.

Oče je pogledal vprašujoč hčer. Otrok je prijel v zadregi, z rdečico na obrazu, očeta za roke in mu zašepetal v uho: „Oče — recite „da!““

Nato je rekel mož: „Dam vam jo, naj bo. Najstarejša mojih hčera je . . . najkrepkejša in najlepša. Dobra hčerka je bila in bo tudi vam dobra žena in skrbna mati svojim otrokom. Vaša naj bo — — —“

Kmalu sta uredila gospodarstvo v mali čuvajnici, mimo katere so drdrali vlaki in pretresali stekla na oknih. Leta so potekla. Anton se je v službi povspenjal vedno višje, kar je tudi pričakoval, in dva lepa otročiča, deček in deklica, sta izpopolnjevala družino.

Prihodnost jim je bila zagotovljena.

Med tem se je zdelo Rotiji, da Anton ne navadno nekam zahaja; in nekega večera se ni mogla zdržati, pa mu je rekla:

„Anton, ljubi moj mož, pazi se! Kajti kdor pije, ta ne ve več, kaj dela! Kdor ima otroke, mora vedno misliti nanje!“

„Kaj sem pijan?“ vpraša Anton jezen.

„Saj tega nisem rekla“, odvrne žena.

„Zato, ker si tega ne upaš, misliš si pa. Gorje tebi, če si mi boš upala reči kaj takega!“

„Anton, ti si neumen!“

„Jaz neumen? Norec, misliš? . . . Tako, jaz norec? Čakaj, zlodej babji!“ Nato ji priloži silovito zaušnico, da se reva zvrne na tla.

Otroci so udarili v jok.

Ubožica se je komaj pobrala. Otroka je pritisnila k sebi; ta sta objela z nedolžnimi ročicami ubogo mamico, jo poljubovala in vsi trije so jokali neutolažljivo.

Od tega dne je postajal Anton še strastnejši. Ali si poznal kdaj kakega pijanca? To je živina, da, še manj kot neumna žival je pijan človek; nobene vesti nima več, ne zna in ne želi si drugega kot piti in piti!

Ako ima pijanec otroke in ako ga ti tudi ljubijo, pa le beže pred njim s studom, namesto da bi se mu bližali z otroškim zaupanjem in udanostjo; pogled na človeka, iz katerega smrdi pijača, ki se opoteka, ki preklinja in govori sam s seboj, pogled na takega človeka jih prestraši. Tak je bil Anton. Kolikokrat je prečula žena celo noč, med tem, ko je pijani mož smrčal na postelji in zanemarjal svojo službo! Kolikokrat se strese, ko se spomni, da bi se brez njene previdnosti zaletel vlak v napačni tir in bi kaj razbil ali se celo samo prevrnil in razdrobil! Koliko nesreč je že preprečila ona in tako obvarovala moža kazni!

Nekega dne je Anton svojo ženo strašno naklestil, potlej hišo zaklenil in zaspal. Kakor navadno je ležal zraven pregraje.

uho. Ni pa res, kar „Narod“ piše, da bi se bilo bliskoma razneslo po celi fari. V javnost je prišlo še-le na znanem shodu dr. Tavčarja v Srednji vasi. Tam so naši liberalci napravili, da je eden — ali več — vrgel v obraz, takoj, ko je č. gospod kapelan prišel na shod, rekoč: „Ti pa k Volšarici pojdi“. Nato je še-le gospod kapelan začel poizvedovati, kaj dotični klic pomeni. Ko je pa zvedel, da so trije „krščanski možje“ — po „Narodu“ — to javno govorili, je vložil tožbo zoper nje pri c. kr. sodišču v Idriji. Pri obravnavi se pa ni dognal dokaz resnice, kakor „Narod“ piše. Sodišče je stvar spoznalo že za zastarelo vsled tega, ker se je govorilo že pred pol letom. Sicer pa tudi pri sodišču še ni izrečena zadnja beseda o tej stvari.

V slučaju, ko bi bili tudi pri sodišču oproščeni, javno mnenje pa vas bode obsodilo, katera obsodba bode vas še bolj v živo zadela, kakor obsodba sodišča. Ali mar niste videli, s kakšnim ogorčenjem se je ljudstvo izražalo zadnji dve nedelji. Vsak, kateremu še ni izumrl vsak čut poštenja, se mora s studom obrniti od vas, ki s takim peklenkim lažnivim govorjenjem in pisanjem, hočete uničiti vsakega, ki ne hodi za vami.

Ko so namreč po lažnjivem dopisu v „Slovenskem Narodu“ nekateri naši šli k nji, da bi poizvedeli, kaj ona trdi o tem; pa se je izrazila ter je s prisego pripravljena dokazati, da ona nič ne ve, da bi bila govorila tiste besede, kakor je pisal „Narod“, da gospod kapelan ni ž njo o tej stvari govoril niti ne prestopil praga njene hiše. Ako je pa kaj res govorila, je to v nezavednosti govorila, saj jo vsak faran pozna, ter tudi ve, da so same laži, katerih so se liberalci poslužili, da bi vzeli čast in poštenje g. kapelanu. Ne zamudijo nobene prilike, da bi ga ne napadali in zmerjali, še celo tisto malo biro, ki mu jo dajo, so mu očitali. Rečemo vam, čudno za moža, kateri se vsaki čas širokousti o svojem dozdevnem bogastvu, pa mu očita tiste krajcarje, ki mu jih dá, katere pa mora on zaslužiti v cerkvi in v šoli, saj se tudi z njegovimi otroci trudi.

Le udarite po gospodu kapelanu, čim bolj ga bode te blatili, tem bolj ga bode ljudstvo spoštovalo. Od vas se bode pa vsak pošten človek s studom obrnil, magari, če vam tudi par idrijskih liberalcev pride na pomoč.

Domače novice.

Prihodnjo nedeljo ob 1/210 uri dopoludne bo važen shod v veliki dvorani tukajšnjega „Katoliškega Doma“.

„Narod“ in klerikalizem. Celih 37 člankov je napisal „Narod“ o klerikalizmu. Sedaj je seveda klerikalizem ubit! Če bi skupaj zbrali vse črnilo, ki so ga liberalci porabili že v vojni zoper „klerikalizem“, tedaj stavimo, da v njem

Kar zadoni v daljavi zategnjen, pretresljiv pisk . . . Kolikor bližje je vlak, toliko pogosteje se čuje pisk; strojevodja je vedel, da mora na drug tir.

Rotija prestrašena vstane.

„Posebni vlak!“ zavpije.

Ven bi rada skočila, pa vrata so zaklenjena od zunaj. Nato odpre okno z roko in zavpije: „Anton!“

Zastonj je čakala odgovora. Žvižg se vedno bolj bliža . . . V črni noči že razloči svetilnici lokomotive . . .

„Anton!“ zakliče iznova.

V duhu je že gledala, kako se vlak prevrača in razbija. Strašen vik in krik ponesrečencev . . . Potem ječa, sramota, otroci brez kruha . . . Brez daljnega premišljevanja skoči skozi okno in pade štiri metre globoko na tir . . . Ravno čas je še . . . Ne zmeni se za hude bolečine v nogah in v prsih . . . Srečno obrne vlak na pravi tir. Hlapon je divjal mimo kot blisk.

Anton vstane in ostrmi . . . v prvem trenutku je bil trezen, mahoma se mu razjasni cela stvar.

Drugo jutro je vzel Anton iz skrinje klobuk, ki ga je imel ob poroki, in ga nesel h krojaču, da mu je prišil nanj širok črn trak.

utone dr. Tavčar z Malovrhom vred in vendar bo „klerikalizem“ še živel. „Narodovo“ uredništvo sicer izjavlja, da nazori dotičnega pisatelja niso nazori uredništva, še manj cele stranke, pozna se torej, da je škofov pastirski list vendar nekaj pomagal. Celu liberalcev je sram teh člankov, ker so prepričani, da ne spadajo v politični list. Ta izgovor, da liberalci niso imeli namena teh naukov med ljudstvom razširiti, ker bi jih lahko v „Rodoljubu“ natisnili, pa ne velja, ker liberalci sami vedo, da se preprostega ljudstva taki nauki ne primejo, in da prihaja med svet „Naroda“ trikrat več kot „Rodoljuba“. Veseli nas pa, da je teh člankov — pred svetom seveda — celo uredništva sram.

List Intelligence je dal jeseniškim naprednjakom svet, daj se nikari ne dajo pitati s surovostmi od pritlikavih farških miši. Dr. Tavčar lahko vzame na ta fin izraz patent. Do tolike surovosti je pa se mogel povzpeti „Narod“ le zaradi tega, ker so vse gostilne na Jesenicah tako poštene, da za „Narod“ ne marajo. In to ga boli!

Dr. Tavčarjevi shodi. Dr. Tavčar hoče biti popularen. Zato napravlja semtertja shode ter pošilja v „Narod“ o njih bombastična poročila. Vse je sijajno, velikansko! Če se kdo dr. Tavčarjevemu dovrtiju zasmee, je „strašen krohot“, če kdo zakliče izmed njegovih osebnih čuvajev: Živio! — poroča „Narod“ o velikanskem navdušenju. Pripoveduje se, da je zadnjič v Žireh neki možiček nalašč dobil goldinar, da je klical: Živio Tavčar! „Narod“ je pa pisal, kako je ljudstvo pozdravljalo dr. Tavčarja. „Narod“ je pisal o nekih vrlih fantih, ki so pozdravljali dr. Tavčarja, ko se je peljal v Žire; toda o vsem tem se v Žireh prav nič ne ve. To pa trdimo, če bi isti fantje na istem prostoru zaklicali dr. Tavčarju samo enkrat: Pereat, tedaj bi pa „Narod“ pisal o razposajeni, pijani, divji farški tolpi, pa naj bi bili osebno še tako pošteni. Saj vemo, kako piše o naših mladeniških Marijinih družbah. Shodi dr. Tavčarja so sam humbug, to je samo slepilo za tiste, ki „Narod“ bero, a na shode ne hodijo. Dr. Tavčar naj priredi še par shodov, pa bo postal tako nervozen, da ga ne bo nobeno vino, tudi njegov izborni Colaričev cviček spravil v dobro voljo.

Gospa dr. Tavčarjeva zvesto spremlja svojega soproga po shodih. Mi nimamo nič proti temu, če soproga tako zvesto spremlja svojega moža, tembolj ker vemo, da je g. dr. Tavčar po vsakem shodu jako nervozen, in da, kakor ob sobotah, ko ga razburi naš list, tako tudi v takih slučajih nima druge tolažbe!

Čujte g. dr. Tavčar. Neki koroški rodoljub je bil pred nedavnim časom na Gorenjskem na počitnicah. Pogovor je nanesel tudi na „Narod“, in tu je omenjeni odlični rodoljub izrekel te-le besede: Pri nas na Koroškem slovenski živelj z duhovščino stoji in pade. Če duhovščina pusti bojno politično polje, kot „Sl. Narod“ zahteva,

Rotija je dobila namreč pri drznem skoku hudo notranjo poškodbo. Pripravila se je na smrt; prejela je udano in pobožno svete zakramente za umirajoče in kmalu za tem mirno zaspala v Gospodu. Ravno pred je še dejala možu: „Anton, prisezi mi, da ne boš več pijančeval! — Jaz ti odpuščam. Misli na otročiče!“

Slednjič sta prišla tudi Rotijin oče in mati in druge sestre — — — Ko so se pripravljali, da bi zabili krsto, se je izvil možu presunljiv vzdih iz globočine srca; pokleknil je poleg one, ki jo je tako zametaval, prijel jo za roko in rekel:

„Rotija . . . ali je res, da si mi odpustila? Ali je mogoče . . .?“

Nesli so jo k pogrebu, grob zasuli s prstjo in vsadili nanj črn, lesen, preprost križ — — —

Od tega dne je Anton najboljši oče na svetu; otroke svoje ljubi in oni ljubijo njega.

Kadar konča v nedeljo svoje opravilo, vzame dečka in deklico seboj na grob one, ki jim je dala vdrugeč življenje in jih obvarovala sramote. Mala otroka poklekneti in izmoliti molitvico, ki sta se jo bila naučila . . . in Anton se obrne v stran, srce mu poka tuge, solze kesanja se mu vlijo po licu . . .

potem nas v par letih na Koroškem ne bo več. Kar se pa „Naroda“ posebej tiče, je pa list tako umazan, da ga pošten človek v roko ne vzame. G. dr. Tavčar, to so besede koroškega rodoljuba — kdo pa ima zaslugo, da ima „Narod“ tako ime med izvenkranjskimi Slovenci, pa vprašajte — samega sebe!

Dr. Tuma liberalni voditelj na Goriškem in kmet. „Primorski List“ piše: Po dokončanih volitvah našla je narodna-napredna stranka zopet srce za kmeta. Nje glasilo vedno in vedno pomiluje ubogega kmeta, da je volil protiliberalne zastopnike v deželni zbor. Kako pa liberalni matadorji res skrbe za kmeta, kako malo jim je mari za njegov blagor, dokazuje naslednji slučaj izpod Čavna. Vedno bolj se razcvita delovanje dr. Tume za blagor našega naroda. Njegova nesebičnost in njegovo plodovito vzbujanje pravnega čuta med našim narodom se posebno jasno kaže v obsežnem zastopanju žid. firme Karpeles na Dunaju. Ta firma je začela pretečeno zimo na Goriškem kupovati hraste za železnične pragove. Agenti te firme so bili Jaksa, Šinigoj in Marinčič. Mnogo posestnikov je prodalo le-tem mnogo hrastov. Po vipavski dolini pod Čavnom je večinoma Marinčič sklepal dotične pogodbe in vodil kupčijo. Ne vemo, ali meseca marca ali aprila pa je po neznani nezgodi dr. Tuma prevzel plačevanje prodanih pragov. Posameznim prodajalcem je pisal, da naj po Marinčiču kupljene pragove pripeljejo na kolodvor v Gorico, v njegovi pisarnici pa naj se oglase, kjer prejmejo plačilo. Kmetje so speljali pragove po naročilu, toda plačila niso prejeli po obljubi. Začel se je besedni boj med strankami, Tuma in Marinčičem. Slišimo, da v tem preganjanju je dr. Tuma zahteval od Marinčiča za 2000 kron menjico pri Trgovsko-obrtni zadrugi, katero je kot porok podpisal brat imenovanoga Marinčiča. Podpisala pa sta menjico ne v uradu zadruge, ampak v dr. Tumovi pisarnici. Marinčič ni prejel cele svote, ampak pri izplačevanju si je dr. Tuma pridržal kar naprej 150 kron za —? Brata Marinčič sta podpisala dve pravni menjici, misleč da se bo glasila vsaka na 1000 kron; toda pozneje je prišlo na dan, da se je v vsako postavilo 2000 K. Ne vemo zakaj je nepričakovano hitro Marinčič dobil tožbo, da mora zadrugi vrniti izposojeno glavnico. Pri sodni obravnavi se pod prisego dana Tumova izpoved ne vjema s trditvijo Marinčiča in „Zadruga“. Dr. Tuma s svojim poseganjem v to kupčijo se nam kaže v čudni luči glede njegovega delovanja za blagor slovenskega kmeta. Obilni pa so uspehi vzbujanja pravnega čuta, kajti bile so že in obetajo se še hujše pravde v tej kupčiji. Marinčič žuga dr. Tumu, da ga poišče drugje, prodajalci pragov tožarijo Marinčiča, sploh cel kolobar pravnih obravnav se razvije okoli osebe dr. Tume in njegovega delovanja. Možja krivijo da je on s svojimi pismi provzročil, da so kmetje v veliki nevarnosti zgubiti znatne svote denarja. Trdi se, da sam „Budini“ iz Grgarja je oškodovan za 4000 kron, mnogim kaže izgube po več stotakov, Marinčiču pa celo na tisoče. Upamo, da bo dr. Tuma še o pravem času sam v sebi vzbudil toliko moči pravnega čuta, da spravi vso zadevo v pravi tir in reši preporne račune“. Tako deluje napredni odvetnik za kmetov blagor. Zato naj vsakdo pazno prebere gorenji sestavek, ter ga ohrani v speminu.

Iz gorenjegrajskega okraja. G. Belé, zakaj pa ravno liberalna društva vedo, kje in kedaj bote govorili — drugi pa ne? Ali ste samo za tiberalece potovalni učitelj? G. Praprotnik, ki je tako Tavčarjev kompromis v imenu učiteljstva zagovarjal v Celju na shodu namerava napraviti razstavo sadja — ravno letos, ko je v tem okraju zelo malo sadja — pa deželnozborske volitve, pri katerih, kakor slišimo nameravajo liberalni učitelji njega postaviti za kandidata. Ali ne bo g. Kocbek jezen? Ta diplomat planinski, ki tako „Učiteljskega Tovariša“ zagovarja, menda vender ni liberalec, ki se tako vnema za službo božjo — pod Ojstrico!

Na Koroškem. Cesar je potrdil novi volivni red za koroški deželni zbor. Prihodnje volitve bodo torej direktne in tajne.

„Cofišče“. V Kranju izhajajoči list „Gorenjec“ je priporočal v svoji 35. številki v sestavku „Promet tujcev na Gorenjskem“ med drugim tudi „Cofišče“ pri Kranju, ki je last podpisanega. Vsakdo, kdor je dotični članek čital je moral biti mnenja, da je „Cofišče“ pristopno vsakemu in v vsakem času. Naravno je, da bi bil vsakdo neprijetno iznenaden, ako bi našel tamkaj zaprt uhod, kakor nedavno gosp. deželno-sodni svetnik Mikuš. Da bi slavno občinstvo ne bilo tedaj napačnega mnenja, poslal sem pravočasno uredništvu „Gorenjca“ pojasnilo, v katerem sem navedel, da je „Cofišče“ odprto javnosti le ob nedeljah in praznikih in le proti vstopnini, v delavnikih pa da imajo dostop le društveniki društva „Mali turist“ in po njih vpeljani gostje. Prav hvaležen bom, ako se tako blagohotna reklama, kakršno je prinesel „Gorenjec“ in ki je polna neskaljene ljubezni do domačih podjetij, v prihodnje opusti. Z odličnim spoštovanjem
Ivan Cof.

Manifestacijski shod tržaških Slovencev za slovenske šole je bil velikansk. 6000 zborovalcev je pričalo o grozni krivici, ki se godi tržaškim Slovincem. Zborovalci so brzojavili cesarju in ministrom.

Boj proti pijančevanju. V Ptuj na Štajarskem se je vršil nedavno veleznamenit shod proti alkoholizmu, kojega se je udeležilo vse učiteljstvo ptujskega okraja. Shodu je predsedoval c. kr. šolski nadzornik, poročal pa je dr. R., profesor na tehniški šoli v Gradcu. Zastopal je stališče absolutne abstinence — tudi jabolčnica je po njegovih izvajanjih strup — ter je svoje trditve podprl z neovrženimi dokazi. Sklenilo se je enoglasno, ustanoviti društvo abstinentov v ptujskem okraju. G. G a n g l, kaj pravite Vi k temu nastopu štajarskih učiteljev? Dajte tudi Vi kaj sličnega narediti.

Umrla je dne 9. septembra v Ljubljani ob polu 3. uri popoldne gospa Marija L a m p e, soproga kamnoseka. N. v m. p.!

„**Učiteljski Tovariš**“ piše o shodu v Šmartni pri Gornjemgradu, — da so duhovniki začeli. In Kocbek je celo rekel, da je nek župnik kriv tukaj vsega prepira. G. Kocbek, ko ste še Vi „breguše“ nosili in je Trček po Rečici platno prodajal, so že duhovniki tako delali kakor zdaj — nemir v našem kraju so napravili neki liberalni učitelji! Ako želite, Vam pa pojasnimo celo stvar!

Nova maša je bila v Gornjemgradu. Kakšen razloček! Ko je primiciral slavnostni govornik g. župnik V. Mikuš — njegov brat vleče ploč z liberalci — je bilo na primiciji vse, kmet in gospoda kakor ena družina. In zdaj?

„**Znati se mora**“ V „Jednakopravnosti“ čitamo naslednji inserat: „Visokošolec se želi seznaniti s čedno gospodično, ki je izobražena, stanovitna, ne trmasta, dobra kuharica in ki ne igra na klavir. Denar igra prvo ulugo. Zakon po dovršenih študijah ni izključen. Ponudbe pod šifro S. 13. Dunaj. Anonimno v Koš, sicer pa strogo diskretno“. Mlečnozobi liberalni fantiček, ki na ta način išče punice, je gotovo dika idrijskega naprednjaštva. Kadar punico dobi, naj nam izdajatelj „Jednakopravnosti“ naznani, ako je pomoč njegovega lista v tem pogledu kaj izdala. Menda doživi tudi tu blamažo, kajti tudi poštena dekleta se bodo v tem oziru „Jednakopravnosti“ — ogibala.

Javna predavanja „Slovenske kršč. soc. zveze“ se zopet prično v torek 14. oktobra v tukajšnji veliki dvorani „Katoliškega Doma“. Predavanja se bodo vršila redno vsaki torek. Začetek vsakokrat točno ob polu 8. uri zvečer. Prosimo somišljenike, da agitirajo za veliko udeležbo pri teh javnih predavanjih. Obračamo se posebno na očete, da seboj pripeljejo svoje sinove in na matere, da pripeljejejo svoje hčere. Vstop je prost. Odbor je preskrbel za velezanimiva, poučna predavanja. Dne 14. t. m. bo predaval g. dr. Jan. Ev. K r e k. — Odbor „Slovenske kršč. soc. zveze“.

Uboji liberalci! Tudi slovenski liberalni listi upijejo, da so francoski framazoni storili prav, da so zaprli redovne šole, liberalni očetje, ki naročajo, podpirajo in prisegajo na te liste pri volitvah, pa ob začetku šolskega leta lepo zamiže in svoje hčere in dečke v velikem šte-

vilu pošiljajo ravno v redovne šole. Uboji liberalci! Tega kar zastopajo v javnosti, si ne upajo zastopati v svojih rodbinah, ker vedo, da bi tako zastopali lopovstvo v rodbini. Zato pa se mi našim liberalcem od srca smejemo. Sami kažejo, da so njihova načela napačna.

Prihodnjo sredo bode sestanek zaupnikov ljubljanskega delavstva.

Shod proti alkoholu je bil te dni tudi v Ljubljani. Ustanovilo se bo društvo, ki bo širilo boj alkoholizmu.

Umrl je včeraj v Ljubljani slovenski zgodovinar in pisatelj g. profesor V e r h o v e c.

Shodi katoliško narodne stranke liberalce silno bodejo v oči. Na shodih so liberalci tihi in nemi, potem pa poročajo v „Narod“, svoje laži. S tako nerodnim papirnatim orožjem ne bodo ubili velikega upliva katoliško narodne stranke mej ljudstvom. Preteklo nedeljo je povzdignila svoj glas Bela Krajina. Pri treh farah so volivci tega dela naše dežele navdušeno pritrjevali izvajanjem dr. Š u s t e r š i č a in dr. L a m p e t a. „Narod“ je že pred meseci upil, naj le pride dr. Šusteršič k trem faram, ako hoče da bo shod razbit. Dr. Šusteršič je prišel, a ob pesteh množice katoliško narodnih mož, je liberalce minul ves pogum. Shod se je vršil sijajno, zaupnica je bila soglasno sprejeta. Dr. Šusteršič je obljubil, da bo svojo pozornost posvetil posebno sodnijskim razmeram. Tako je prav!

Zločini v naprednjih hišah. Z Dolenjskega se nam poroča o velikem „zločinu“, ki se je dogodil v Majzlovi hiši na Dolenjskem. Napredni očka Majzelj je vrgel liberalno brošuro „Klerikalna obstrucija v deželnem zboru“ na stranišče, kjer jo je dobil nek gost, ki je hitel ta Majzlov zločin ovaditi glavarju liberalne misli v Ljubljano. Dr. Tavčar je bil radi tega tako jezen na Majzla, da smo celo mi zvedeli za to. Drug zločin se je zgodil v Cerknici. Ondotni liberalni župan zavija v papir iste brošure — koleke. Uboji Tavčar. Denar daje za brošure, pri najvernejših njegovih pristaših pa se vrše taki zločini s plodovi njegovega in Malovrhovega duha.

Iz Kranja se nam poroča: Moško pevsko društvo Kranj, ki se je že tolikokrat odlikovalo s krasnim petjem, noče peti na komando Sajevevega Jankota. Zaradi tega liberalci jeze pihajo in grdiijo društvo na pobalinski način. Ostudni napad na društvo v „Gorenjcu“ je obsojalo vse omikano meščanstvo. Gospodje pevci bodo dali že podganarjem odgovor, kakršnega zaslužijo. Splošna želja je, da bi društvo kmalu nastopilo pri kakšni veselici.

Dr. Ferjančič, nadsvetnik ekstra statum, se še vedno brani dokaza resnice, kako si je pridobil svoje nadsvetništvo. Gorenjsko-notranjski volivci pogumnega poslanca imate!

100 letnica smrti Jurija pl. Vege. Dne 26. t. m. bo minulo 100 let, kar so našli v Donavi umorjenega hrabrega častnika in slavnega matematika Kranjca Jurija Vego (Veho). Rojen je bil 23. aprila 1754 v Zagorici pri Moravčah, roparsko umorjen pa 17. septembra 1802. V sredo bo torej 100letnica njegove smrti.

Druga slovenska umetniška razstava se je otvorila danes opoldne v veliki dvorani „Narodnega Doma“ v Ljubljani.

Slovensko gledališče prične s predstavami 27. t. m.

Nova katoliška gimnazija v Gorici. Goriški knezoškof ustanovi v malem semenišču notranjo gimnazijo.

Žensko bolnišnico zidajo v Novem mestu. Oskrbovanje bolnišnice se misli oddati usmiljenim sestram v Gradcu. Stavba bo veljala 160.000 K.

Velika nesreča. Pri Črnem vrhu na Notranjskem je 11 letni sin gozdarja Koršeta ustrelil v šali, ker ni vedel, da je puška nabita, 11 letno hčer soseda Rupnika. Zadel jo je tako nesrečno v glavo, da je na mestu mrtva obležala. Strel ji je razbil glavo, da so ji iztekli možgani.

Vipavska železnica se otvori kasnejši čas enkrat; otvoritev se je morala od 15. t. m. odložiti, ker še niso vsa dela dovršena.

Hitra smrt. Enega izmed onih prežarjev, ki so gledali uboj kaplana gospoda Antona Mikliča, je te dni dohitela nagla smrt. Na Male maše dan, dne 8. septembra, je šel v Poljčane

ter stopil tamkaj v gostilno. Kmalu mu postane slabo in mladenič se napoti k doktorju. A predno dospe do zdravnika, zgrudil se je na tla in izdahnil svojo dušo. Bog bodi milostljiv njegovim dušam!

Zopet eden. Celjski židovski založnik izgotovljenih oblek, Adolf Engel, je svojo trgovino zaprl in napovedal minoli četrtek konkurz.

Slovenski gimnazijski razredi v Celju. V prvi razred slovenskega gimnazija je bilo na novo sprejetih 34 učencev. K temu prištejemo onih 39, ki so bili sprejeti meseca julija in štirje repetente, tako da bo imel prvi razred 77 učencev. Otvoril se bo torej v prvem razredu drugi oddelek. S tem je imenitno s številkami dokazano, kako potreben je ta zavod.

Shod v Čadramu. V nedeljo je bil v Čadramu ljudski shod, kateremu je predsedoval župnik Bezenšek. Poslanec Žičkar je izjavil, da je vlada dolžna ugoditi slovenskim zahtevam, če hoče računati na njihovo podporo pri nagodbenem vprašanju. Štajarskim Slovincem še primankuje narodne šole.

Ob sklepu lista.

Ljudski tabor dne 12. oktobra je vlada prepovedala. O tem bo še govorilo — ljudstvo! To je nov dokaz, kako se izvestni ljudje ljudstva boje!

Razne stvari.

Prestolonaslednik Ferdinand in Madjari. Banffy-jevci ne dajo prestolonasledniku miru. Že nekaj dni pišejo uvodne članke o njegovem „klerikalizmu“ in ga opominjajo, da naj se varuje klerikalcev. Ako stori to, tedaj ga bodo Madjari podpirali, ko zasede prestol, in da priznajo njegovo ženo za kraljico. Ako pa hoče to učiniti s pomočjo klerikalcev, ga svari M. Szó, naj se tega varuje, da mu narod ne bo pomagal in ne imenoval njegovo ženo za svojo kraljico.

Iznajdba učitelja. Pred kratkim časom je iznašel evang. učitelj Karol Diebold v Sopronu računski stroj, s katerim bi se zelo olajšalo poučevanje v ljudskih šolah. Le-ta stroj je bil na shodu učiteljev v Budimpešti z veliko pohvalo vzprejet. Mnogo ravnateljev ljudskih šol se je odločilo, da ga naroče za ljudske šole. Ali nam dvajseti vek da tudi „trahter“?

Nov ruski svetnik. Iz Petrograda javlja „Vladno poročilo“: Na grobu Hierominaha Serafina, ki je l. 1833. umrl v guberniji Tambov, so se dogodili že mnogi čudeži in marsikdo je dobil pomoč v težavah življenja. Knjiga, v katero sv. sinoda zapisuje čudeže od l. 1895., navaja jih več kot sto. Sam car Nikolaj veruje to in je izrekel željo, naj bi se kononizacija, ki jo je začela sv. sinoda, izvršila.

Glavna skupščina društva „Südmark“ je zborovala v Bolcanu. Da so se tega zborovanja udeležili tudi zastopniki nemških društev iz nemškega cesarstva, to je dandanašnji za nemške slavnosti v Avstriji že samo ob sebi umevno. Zanimiv iz tega zborovanja je sklep glavnega vodstva, da se v zmislu želje, izražene po tirolskih podružnicah, ustanovi za Tirolsko poseben odsek, kateremu bo poverjena naloga, skrbeti za obsežnejše delovanje v južnem Tirolu, torej proti ljubim „zaveznikom“ italijanske narodnosti.

Zopet poneverjenje v „blaženi“ Nemčiji. Ravnatelj banke v Weimer je poneveril čez pol milijona kron. Reinhart, tako je ime ravnatelju, je že zaprt.

Iz norišnice je ušel ropar Wingert v Ybbsu. V zavodu je bil nalašč strasten igravec na „orgelce“. Ure in ure je sedel pri odprtem oknu in igral ter snoval načrte, kako bi pobegnil. Neke nedelje zvečer je zopet po navadi sedel pri oknu in igral. Ko je že dolgo časa igral, da „orgelce“ nekemu pacientu, sam se pa z vso močjo upre v železno ograjo ter jo zlomi in uide skozi okno. Ker je bilo to v prvem nadstropju in ne daleč od zidu, je splezal na zid — in pobegnil. Sumi se, da mu je obleko pripravila njegova sestra, ki je zadnji čas večkrat prišla pod okno.

Nove vrste šport iznašli so nekateri strastni kadilci v Belgiji. Tam obdržava se v ednej ali drugej gostilni seja teh kadilcev, h kateri ima pristop vsakdo kdor ima veselje sodelovati pri tem. Ti kadilci tekmujejo med seboj kedo da dalje časa kadi gotovo mero duhana, ki ga pa ne sme biti več kot za eno pipo in kateri je bil od predsednika vsem enako razdeljen. Ko se zberejo vsi, ki se udeležijo tega na posebnem prostoru nabaše si vsakteri svojo pipo. Ko so vsi pripravljene, da predsednik vsakteremu gotovo številko in znamenje da jih v ednej in istej minuti vsi zažgejo. Sedaj pa se prične nekaj minut splošno molčanje. Vsakdo ima svojo pozornost le pri svoji pipi, toda ker pri tem ni prepovedano petje in govorjenje, kmalu se oživi družba in razbija razne šale, dokler se ne čuje da je ta ali ona številka umrla. S tem hočejo reči da je ta ki ima dotično številko pokadil svoj del. Vsako minuto je manj „živih“ števil in naposled ostane jih le še malo, onih ki se niso vdeleževali šal in govorov. Isti vzdrževali so najdalje duhan. Med temi zadnjimi vname se hud boj za prvenstvo dokler zmaga naposled zadnji ki prejme za to določeno darilo. Ljudstvo sme od strani opazovati to tekmovalje kadilcev, samo motiti jih ne sme v njih važnem delu.

Matašič-Keglevič — romanopisec. Listi pri-
našajo, da bo Matašič svoje dogodke v celi aferi, radi katere je bil zaprt, napisal v obliki romana, in da se je že dogovoril z nekim dunajskim podjetnikom.

Ruska carica je imela veliko nesrečo. Na stopnicah se ji je spodrsnilo in je prezgodaj porodila. Mrtvorojenček je bil deček. Car, ki nima še moškega naslednika, je bil zelo žalosten.

V zaporu umorjen. Iz Rima javljajo, da sta se sprla v Scafo pri Chiatiju preteklo nedeljo zvečer neki krošnjar in njegova žena. Ker sta postala preveč glasna, so prihiteli karabinerji in so ju zaprli. Par muzikantov, ki so bili takrat blizu, je spremilo krošnjarja do zavora; čakali so pred hišo in so slišali vpiti krošnjarja: „Morilec, kaj sem ti storil, da me hočeš usmrtiti“. Naslednjega dne so izpustili krošnjarja in njegovo ženo, toda mož je bil po vsem životu ranjen in zatekel; šel je k zdravniku, ki mu je rekel, da bodo bolečine kmalu ponehale in so res, kajti krošnjar je v par urah umrl. Karabinerja so zaprli.

GLASNIK.

Državna zveza krščanskih delavskih društev.

Dne 7. in 8. septembra vršilo se je ustanovno zborovanje velevažne in prepotrebne državne zveze krščanskih delavskih društev avstrijskih. Na shodu je bilo 49 zastopnikov, ki so imeli pravico oddati 69 glasov; zastopal so 132 društev z 12.866 člani. Dnevni red obsegal je sledeče točke: poročilo snovatelja, tudi nam Slovencem dobro znanega plemenitega prijatelja kršč. delavstva, katehet Bittner, ki je veliko časa in tudi denarja žrtvoval, da se je osnovala državna zveza; nadalje pravno varstvo, strokovna organizacija in popolna podpora.

Poročilo Bittnerjevo.

Iz obširnega njegovega poročila povzamemo sledeče: Krščanske delavske organizacije in nje zaupniki se trudijo povsod, v raznih krščanskih strankah doseči priznanje delavskih teženj in zato zastopajo vstrajno in odločno delavske težnje in to vkljub temu, da se je že večkrat zgodilo, da se razni voditelji krščanskih strank jeze nad sitnostjo zastopnikov kršč. delavstva. Prva dolžnost krščanske delavske organizacije je doseči, da zastopniki krščanskih strank v občinskih zastopih, deželnem in državnem zboru zastopajo težnje delavstva. Brez organizacije pa to ni mogoče. Zahteve krščanskega delavstva upoštevale se bodo le takrat, če bodo zanje nastopale mogočne delavske mase. Krščansko delavstvo pripada večjim političnim krščanskim strankam po širni Avstriji in ravno to je zavi-

ralo skupen nastop krščanskega delavstva avstrijskega. To se mora pa predrugačiti, zahteve krščanskega delavstva spadajo na polje socialne reforme. In te zahteve zadenejo vse delavce, naj si bodo potem že pristaši ene ali druge krščanske politične stranke. S svojimi zahtevami delavci ne morejo nikdar priti v nasprotje s političnimi krščanskimi strankami, dokler le-te stoje na krščanskem stališču. Zato se pa prav lahko krščansko delavstvo združi v veliko, mogočno državno krščansko zvezo, ki naj deluje za gospodarsko izboljšanje delavstva. V državno zvezo pristopili so sedaj: zveza krščanskih delavskih društev za Niže Avstrijsko (146 društev in 1200 članov), nadalje Solnograška (14 društev z 1200 člani), Tirolska (18 društev z 1500 člani), Zgornje Štajersko (36 društev s 4400 člani). Nadalje še 4 druga delavska društva. V državno zvezo še niso pristopile zveze za Zgornje Avstrijsko, Koroško, Kranjsko in laške Tirole. Shod je izjavil tudi željo, naj bi v državno zvezo pristopila tudi kat. rokodelska društva.

Komers.

Zvečer je bil komers. Med raznimi govorniki govoril je tudi delavski voditelj Kunšak. Razvil je sledeče misli: Namen državne zveze je skupno nastopanje delavcev. Naj li že bodo zastopniki raznih političskih strank, to ni nikak zadržek, zvesto in vstrajno zastopati delavske težnje. Ravno bratski boj med krščanskimi strankami je vzrok, da katoličani v Avstriji nimamo one veljave in upliva, ki bi ga v katoliški Avstriji morali imeti. Krščansko delavstvo avstrijsko je ponosno, da s snovanjem državne zveze edinstveno nastopa in bo zastopalo težnje delavstva.

Pravno varstvo.

O pravnem varstvu poročal je Kunšak. Razvil je sledeče misli: Pravno varstvo je moderno orožje, ki ga ne sme pogrešati noben delavec. V deželnih zvezah se je že mnogokrat skušalo upeljati delavsko pravno varstvo, toda brez posebnih uspehov. Samo štajerska krščanska delavska zveza ima urejeno pravno varstvo. Državna delavska zveza ima nalogo, skrbeti, da se po posameznih deželnih zvezah osnuje pravno varstvo. Nekateri so želeli, naj bi državna delavska zveza uredila delavsko pravno varstvo, toda po mnenju poročevalca ima državna zveza samo namen posredovanja pri osrednjih oblastih. Predlagal je sledečo resolucijo:

1. Državna zveza je dolžna dati informacije in skrbeti za pravno zastopstvo v vseh prepornih vprašanjih, ki izvirajo iz delavskega ali službenega razmerja, v kolikor se te odločijo pri osrednjih oblastih.

2. Brezplačna informacija in zastopstvo društev in zvez, ki so v državni zvezi in sicer v vseh vprašanjih, ki se tičejo prepornih točk zborovavnega in društvenega zakona.

3. Državna zveza naj deluje, da se po vseh deželnih zvezah spelje pravno varstvo in sicer edinstveno. Sostavi naj se v ta nmen poslovnik kakor tudi razne tiskovine, ki se tičejo pravnega varstva.

Strokovna organizacija.

O tem je poročal Kristijan Fischer iz Gradca. Povdarjal je sledeče: Krščansko delavstvo si je stavilo nalogo, sodelovati za gospodarsko povzdigo delavstva. Sedanje delavsko združevanje po društvih pa ne zadostuje popolnoma, ker so po teh društvih združeni delavci različnih strok. Prepotrebno je, da se izvrši strokovno združevanje. Začetek je že tukaj, toda strokovno združevanje mora biti splošno. To se pa doseže le na podlagi že obstoječe organizacije, po sedanjih delavskih društvih. Zato je potrebno, da se zasnujejo po naših društvih strokovni oddelki. S tem bi se:

1. delavska društva ne razbila, marveč se okrepila in ojačila;

2. zvesti si, da to brez velikih materijelnih stroškov doseči in

3. dobe delavska društva s tem značaj delavskih obrambnih društev.

Strokovni oddelki po raznih društvih morali bi biti samostojni z lastnim načelstvom. Strokovni oddelki po društvih obravnavati bi mogli le strokovna vprašanja, veselje in zabav

strokovni društveni odbori ne smejo prirejati. Namen strokovnih oddelkov je:

1. Pospeševanje stanovske zavesti.

2. Strokovna izobrazba s predavanji, poučnimi tečaji, s časopisjem in s strokovno knjižnico.

3. Poizvedbe o delavskem razmerju in posredovanje za delavce napram delodajalcem, združnim načelstvom, obrtnem nadzorstvu in drugim oblastim.

4. Vodstvo stavk. O stavkah naj se ob enem obvesti deželna in državna zveza. Ti strokovni oddelki naj bi bili pripravljavnica za strokovne samostojne zveze. Sprejeta je bila sledeča resolucija:

„Ena najvažnejših nalog državne zveze je strokovna organizacija.“

Popotna podpora.

O tej točki je poročal Spalovsky in predlagal sledečo resolucijo:

„Državni zvezi se naroča, vršiti poizvedbe o že sedaj obstoječih potnih podporah po raznih društvih in na podlagi teh poizvedb popotno podporo osredočiti.“

Našim delavskim društvam.

S tem je bil dnevni red rešen. Mi priporočamo vsem našim delavskim nepolitičkim društvam vstop v državno zvezo. Čast katoliško demokratiških delavskih društev naših zahteva, da napram socijalno-demokratski brezverski organizaciji nastopi edinstveno organizirano katoliško-demokratiško delavstvo in to tudi slovensko!

—c.

Delavske drobtine.

Slovensko sirotišče v Gorici. V delavskem društvu goriškem se je sprožila misel, naj bi se v Gorici ustanovilo slovensko sirotišče. To je zdaj nujna potreba! Cela slovenska goriška dežela nima niti enega sirotišča. Sklenilo se je naprositi društvo „Katoliških detoljubov“, katero ima tudi za Goriško svojega poverjenika, naj bi to zadevo vzelo v roko. Poverjenik dr. A. Pavlica se je obrnil na vodstvo v Solnograd, katero je drage volje dalo dovoljenje, da se ves denar, ki se nabere na Goriškem, ne pošilja več drugam, ampak da se ga porabi v to svrhu. Do danes nabrani denar v znesku 140 K bodi temeljni kamen za slovensko sirotišče v Gorici. Toliko na znanje milim slovenskim rojakom na Goriškem.

Našim društvom! Na zadnjem shodu dne 7. in 8. septembra so se predložila uzorna pravila in uzorne tiskovine za katol. izobraževalna društva. Vsem tistim, ki nameravajo ustanoviti izobraževalno društvo, ali ki mislijo že obstoječa društva preurediti, priporočamo ta pravila in tiskovine. Pravila, tiskana na celi poli in prirejena tako, da jih je treba samo podpisati in kolekovati, se dobivajo po 8 h izvod. Naročujejo naj se vsaj v 10 izvodih. Tiskovine za knjigovodstvo se dobe v sledečih obrazcih: I. Za tajništvo: 1. opravljeni zapisniki; 2. imenik članov; 3. zapisnik sej in občnih zborov (to ni posebej prirejena tiskovina, ampak navaden tiskan papir). II. Za blagajnika: 1. Blagajniški dnevnik; 2. zapisnik uplačane članarine (z abecedo); III. Za knjižničarja: 1. zaporedni zapisnik knjig; 2. abecedni zapisnik knjig. Posamezne pole se dobivajo v Katoliški tiskarni po 4 h. — Vendar svetujemo, naj se knjige naroče vezane v debelosti, ki je za dejansko potrebo že proračunana; in sicer za tajnika z vsemi tremi obrazci skupaj vezana ena knjiga, ravno tako za blagajničarja in knjižničarja. Ljubljanski bukvovez Fr. Breskvar je oskrbel za te tri knjige prav primerno vezavo in se dobivajo pri njem: Blagajnikova knjiga za 3 gld. 70 kr. (7 K 40 h), tajnikova za 3 gld. (6 K) in knjižničarjeva za 2 gld. 70 kr. (5 K 40 h). Poština tu ni vračunana.

Češki kat. shod. V nedeljo 24. avgusta je zboroval v Kraljevem Gradcu na Češkem katoliški shod. Prišel se je s slovesnim sprevodom, katerega se je udeležilo nad 1000 oseb. Službo božjo je opravil brnski škof Bauer, slovesno pridigo pa je imel kraljevo-gradski škof Bry-

n ych. Shod je zboroval v gledališkem poslopju. Mladičehi so napravili protidemonstracijo, ki jim je sramotno izpodletela.

Blagoslovljenje zastave krščansko socialnega del. društva v Gradcu izvršilo se je lepo in krasno. Sprevod v nemško nacionalnem Gradcu je bil impozanten. Slavnosti udeležila se je tudi hrvaška krščanska delavska stranka. Slavnosti se je udeležilo 32 društev.

Krščanski koledar za delavce vsem nemščine zmožnim somišljenikom še enkrat priporočamo najtopleje. Vsebina mu je: Krščansko soc. delavski načrt, popolen imenik vseh avstrijskih krščanskih društev, seznam vseh krščanskih delavskih listov avstrijskih, nadalje domovinski in drugi delavstva se tičeče zakonite določbe v poljudni obliki. Cena mu je po pošti 80 h. Naročiti naj se: Franc Bitner, Dunaj (Wien) VII. Westbahnstrasse 40, iz prijaznosti pa posreduje naročitev tudi g. Josip Gostinčar, delavski tajnik v Ljubljani.

12. zborovanje južno nemških delavskih društev se je vršilo o Malem Šmarnu. V tej zvezi je 419 društev s 60.000 člani in sicer na Bavarskem 200, Virtemberškem 73, na Badenskem 117 društev. Zveza ima lastno pogrebno blagajno, v kateri je 165 društev s 29.000 člani in svojo lastno bolniško blagajno, v kateri je 190 društev z 19.000 člani. Premoženje vseh društev znaša pol milijona mark.

Izključenje socijalno demokratiških konsumnih društev iz zadrudne zveze na Nemškem. 599 konsumnih društev je v zadružni zvezi na Nemškem. Snovati je začela po Schulce Deličevim načelu konsumna društva na Nemškem takozvana svobodomiselnna stranka in osnovali so tudi državno zadružno zvezo, po načinu naše gospodarske zveze. Na čelu te zveze so bili pristasi svobodomiselnne stranke. Socialni demokratje so pa zadnji čas osnovali mnogo konsumnih društev na Nemškem in svobodomiselnne prvake jelo je skrbeti za njihovo gospostvo pri zvezinem načelstvu. Pri obnem zboru zveze v Kreunachu so po burni debati z 268 glasovi proti 84 iz zveze izključili 99 socijalno demokratiških konsumnih društev. Liberalci na Nemškem, to je svobodomiselnci, imajo toraj „konsumna društva“ enaki so pa tudi našim, ker to, kar imajo sami, ne privoščijo ljudem drugega politiškega mišljenja. Liberalna sodrga je povsod na zemlji enaka!

Na ljudski tabor
v Ljubljano!

Stavbeno, umetno in konstrukcijsko ključavničarstvo

Josip Weibl

nasl. tvrdke J. Spreitzer

Slomščekove ulice št. 4

priporoča sl. občinstvu in preč. duhovščini svojo

izborna urejeno delavnico

v kateri izdeluje 7 49—35

žično omrežje na stroj, obhajilne mize, ograje pri spomenikih in na mirodvoru, obmejno omrežje, vežna vrata umetno in preprosto izdelana, balkone, verande, paviljone, stolpne križe, štedilnike itd. itd.

Specijaliteta: Valjični zastori — Železne konstrukcije — Vodne sesalke Napeljevanje vodovodov.

Napravlja troškovnike in načrte po poljubnih risbah v različnih slogih in pošilja poštine prosto.

Vse poprave

izvršuje najvestnejše in zanesljivo po najnižji ceni.

Cene so primerne solidnemu delu dokaj nizke.

Blag. gosp.
Gabrijel Piccoli

lekar

dvorni založnik Nj. svet. papeža
Leona XIII.

v Ljubljani.

Potrjujem prejem steklenic Vaše tinkture za želodec, katero inore najtopleje vsakomur priporočati, kajti rabim jo že od leta 1878. in zmiraj mi je kot izborna učinkujoče zdravilo služila pri želodčnih in črevesnih boleznih.

KRMIN, dne 13. maja 1897.

Miroslav Leitner
c. kr. davčni blagajnik

Z uporabo Vaše izborne tinkture za želodec sem rešen skoro dve leti trajajoče želodčne bolezni ter sem popolnoma ozdravel, kar z lahko vestjo potrjujem in to tinkturo za želodec le priporočam vsem, ki trpe na želodčni bolezni.

Strasoldo (Primorsko), 6. marca 1898.

IV. 40 10—1

Karel grof Strasoldo.

Pozor! **Pozor!**

Prijatelj, ako hočeš najcenejše in najprišnejše vino piti, tedaj se potruži v gostilno na Francovo nabrežje, kjer ga toči

Josip Maček

po sledečih cenah:

9 x—35

Istrijansko , belo, liter po	28 kr.
Cviček	32 "
Bizelsko	36 "
Rebula	40 "
Refoško	48 "

Čez ulico točijo se zgoraj navedena vina pri litru 2 kr. ceneje.

Opozarjam Te pa posebno, da se tam dobi črni istrijanec po 24 kr. liter, kateremu je vsaka konkurenca izključena, bodisi po kakovosti ali po ceni.

ČEŠNIK & MILAVEC

Ljubljana — Lingarjeve ulice

priporočata slavnemu občinstvu

43 6—1

novosti

za jesenske in zimske potrebščine v lepi izberi, modnih volnenih ženskih oblek, lodna, perilnega porheta i. t. d.,

isto

za gospode velika izbira vseh vrst sukna za obleke, zimske suknje, površnike, haveloke i. t. d.

Cene zanesljivo najnižje.

DR. M. PIRC

naznanja, da se je s svojo

odvetniško pisarno

preselil

iz hiše št. 4 v Gosposkih ulicah

42 2—1

v

Kolodvorske ulice št. 26

(zraven „stare Tišlerjeve gostilne“) pritličje na levo.

Notar

DR. R. BEŽEK

uraduje od 1. avgusta t. l. naprej

v pritličju Jenko-ve hiše št. 36

Miklošičeve ulice

nasproti novi justični palači.

33 10—8